

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a členov senátu JUDr. Eleny Kováčovej a JUDr. Jozefa Milučkého, v právnej veci žalobcu: **F. W., rod. G. P.**, nar. X., trvale bytom X., právne zastúpený: *JUDr. Jozefom Mikloško, advokát* so sídlom v Prešove, Sládkovičova ul. č. 8, Prešov, proti žalovanému: **Obvodný úrad Prešov**, Námestie mieru č. 3, Prešov, o preskúmanie zákonnosti vydaného listu a postupu žalovaného zo 7. októbra 2010, pod č. 2010/00006, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 6Scud/2/2010 - 57 z 20. mája 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 6Scud/2/2010 - 57 z 20. mája 2011, **p o t v r d z u j e .**

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 75,48 € na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. Jozefa Mikloška, do troch dní od doručenia rozsudku.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Prešove rozsudkom č. k. 6Scud/2/2010 – 57 z 20. mája 2011, zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), list žalovaného zo 7. októbra 2010, pod č. 2010/00006, ktorým žalovaný rozhodol tak, že žiadosť žalobcu o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve zamietol a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie, nakoľko dospel k záveru, že napadnutý list žalovaného, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, nebol v súlade so zákonom a vychádzal z nesprávneho právneho názoru.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že 5. februára 1946 otec žalobcu, G. P., hospodár v N.M., okres S.S. podal na Okresnom národnom výbore v Sabinove žiadosť o zistenie, že sa mu zachováva československé štátne občianstvo podľa Ústavného dekrétu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. (ďalej len „ústavný dekrét“), o vydanie osvedčenia, že až do vybavenia tejto žiadosti má sa považovať za československého štátneho občana. Ako vyplýva z predmetnej žiadosti, do tohto osvedčenia žiadal otec žalobcu poňať aj jeho maloletého syna G. P. ml., nar. X. v K. - žalobcu. O tejto žiadosti rozhodla Rada ONV v Sabinove, ktorá vydala uznesenie č. 1005/1946, ktorým predmetnú žiadosť otca žalobcu zamietla. Dňa 29.10.1946 podal otec žalobcu odvolanie voči výmeru č. 6118/1946 zo dňa 2.10.1946 a tomuto odvolaniu bolo vyhovené a došlo k zrušeniu uznesenia č. 1005/1946 uznesením Rady ONV č. 1409/1946. Na základe žiadosti Povereníctva vnútra v Bratislave dňa 19.5.1948, ktorým bolo požiadané ONV v Sabinove o revíziu vydania osvedčenia o dočasnom zachovaní československého štátneho občianstva u otca žalobcu, Okresná správna komisia v Sabinove vydala na základe revízie vykonanej dňa 13.8.1948 uznesenie č. 396/1948 zo dňa 13.8.1948 o zrušení osvedčenia pod „B“ č. 1660 o zachovaní štátneho občianstva otca žalobcu, v zmysle § 2 ústavného dekrétu, aj uznesenia č. 1409/1946 a ponechala v platnosti uznesenie č. 1005/1946 zo dňa 6.9.1946. Ako dôvod sa uvádza, že otec žalobcu ako osoba maďarskej národnosti nepreukázal, že bol verný Československej republike a nezúčastnil sa činne boja za jej oslobodenie, ani netrpel pod nacistickým alebo fašistickým terorom.

Súčasťou tohto odôvodnenia je aj upovedomenie o tom, že G. P. má vrátiť tunajšiemu úradu osvedčenie „B“ č. 1660. Čo sa týka osvedčenia pod „B“ č. 1660, predmetné osvedčenie sa v spise nenachádza.

Proti tomuto rozhodnutiu podal otec žalobcu odvolanie, ktoré bolo postúpené dňa 21.9.1948 Povereníctvu vnútra v Bratislave. Vtedajšie povereníctvo vnútra vrátilo spisový materiál ONV v Sabinove s dožiadaním, či si otec žalobcu uplatnil nárok na československé štátne občianstvo aj v zmysle zákona č. 245/1948 Zb. o štátnom občianstve osôb maďarskej národnosti, keďže medzičasom tento zákon nadobudol účinnosť. Ako vyplýva z administratívneho spisu, Okresný národný výbor v Sabinove listom zo dňa 10.2.1949 Povereníctvu vnútra v Bratislave oznámil, že G. P., otec žalobcu si uplatnil nárok na československé štátne občianstvo v zmysle zákona č. 245/1948 Zb. a otcovi žalobcu bol vydaný výrok podľa § 2 citovaného zákona. Ďalej vyplýva z administratívneho spisu, že miestny Národný výbor v M.N. pod č. 912/1946 vydal dňa 26.6.1946 svedectvo mravnej zachovalosti, ktorým dosvedčil, že G. P., obyvateľ v M.N., nar. X. v Ž. je mravne zachovalý a dosiaľ trestaný nebol.

Z rozhodnutia Konfiškačnej komisie v sídle Okresného národného výboru Prešov zo dňa 26.8.1948 pod č. Kom 10/46-III vyplýva, že komisia zriadená podľa § 1 ods. 7 a 8 Nariadenia č. 104/1945 Zb. rozhodla o tom, že I. P. st., K. P. rod. S., G. P. mal., I. P. mal. sú obyvatelia, ktorých treba považovať podľa Nariadenia č. 104/1945 Zb. za osoby národnosti maďarskej. Podľa § 2 citovaného nariadenia, majetok patriaci vlastníckym právom I. P. st. a K. P. sa považuje za skonfiškovaný ku dňu 1.3.1945 a to bez ohľadu na to, v ktorom katastrálnom území, či v ktorej obci na celom území Slovenska sa tento majetok nachádza.

Z písomného potvrdenia Krajského národného výboru v Prešove zo dňa 21.6.1951 pod VII/FNO-193.0-1951/819 vyplýva, že oddelenie finančného referátu žiadalo, aby bol okamžite prevedený súpis inventárneho hnutel'ného majetku u G. P. v M.N. Akonáhle bude súpis urobený, menovaný sa môže vysťahovať so všetkým zariadením, ktoré bude podchytené v inventárnej zápisnici. Toto stanovisko tunajšieho oddelenia sa muselo zaujať z dôvodu toho, že menovaný preukázal, že

v roku 1946 bolo mu vydané osvedčenie podľa § 2 ústavného dekrétu a tiež československým občianstvom.

V administratívnom spise sa taktiež nachádza kópia rozsudku Okresného ľudového súdu v Sabinove zo dňa 5.11.1945, ktorým bol otec žalobcu ako obyvateľ M., národnosti maďarskej, štátny občan Československého národa, oslobodený z trestného činu, ktorý sa mu kládol za vinu podľa § 3 a § 4 Nariadenia č. 33/1945 Zb. o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva. Z odôvodnenia rozsudku okrem iného vyplýva, že z vykonaného dokazovania, hlavne výpoveďami svedkov, súd dospel k presvedčeniu a mal dokázané, že obžalovaný vedel o mnohých ilegálnych pracovníkoch, ktorým všemožne ako mohol pomáhal a keby bol býval nepriateľom mohol týmto uškodiť, ale tento práveže opačne pomáhal a pomáhal aj takým, ktorých vôbec nepoznal a každému, kto sa k nemu obrátil o pomoc, keď mohol vyhovel a pomohol.

Písomnou žiadosťou z 28. novembra 2005 sa žalobca obrátil na Krajský úrad v Prešove, odbor štátneho občianstva a matrík a žiadal o osvedčenie štátneho občianstva z dôvodu, že československé štátne občianstvo mu bolo zachované uznesením Rady ONV v Sabinove pod č. 1409 z 13.12.1946.

Krajský súd poukázal na to, že žalovaný v predmetnom konaní aj napriek vyslovenému právnomu názoru Krajského súdu v Prešove v rozsudku 3Scud 10/2009 z 23. marca 2010, prijal v liste vydanom 7. októbra 2010 nesprávny právny názor, v zmysle ktorého nemal krajský súd preukázané, že žalovaný konal správne a zákonne pri vydaní predmetného listu. Ako vyplýva z listinných dôkazov, ktoré sú obsahom administratívneho spisu, otec žalobcu svojou žiadosťou zo dňa 5.2.1946 požiadal príslušnú Okresnú správnu komisiu v Sabinove o vyslovenie či mu bolo zachované československé štátne občianstvo v zmysle § 2 ods. 2 ústavného dekrétu. Podľa názoru krajského súdu sa mal žalovaný s uvedeným listinným dôkazom v spojení s ďalšími ustanoveniami ústavného dekrétu zaoberať a skúmať skutočnosti, či zo strany žalobcu bolo preukázané splnenie hmotnoprávných predpokladov zachovania československého štátneho občianstva podľa ustanovení ústavného

dekrétu a to tak otcovi ako aj žalobcovi, nakoľko súčasťou žiadosti o vyslovenie zachovania československého štátneho občianstva bol aj žalobca, vtedy ako maloletý uvedený v predmetnej žiadosti.

Krajský súd sa stotožnil s tvrdením žalobcu v tom zmysle, že o žiadosti žalobcu o zachovanie československého štátneho občianstva nebolo do dnešného dňa rozhodnuté. Táto skutočnosť však nemôže byť pre žalobcu príťažou.

Krajský súd pritom poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS“) č. III. ÚS 346/09-50 zo dňa 27.4.2010, v ktorom išlo o totožný prípad, ako je tomu v predmetnom konaní, podľa ktorého z citovaných ustanovení ústavného dekrétu možno považovať rozdelenie osôb tvoriacich okruh osobnej pôsobnosti tohto právneho predpisu do dvoch skupín. Prvou skupinou boli osoby, ktoré sa hlásili k nemeckej alebo maďarskej národnosti, ale štátne občianstvo nestratili, pretože splnili hmotnoprávne podmienky ustanovené v § 2 ods. 1 ústavného dekrétu a na účely zachovania štátneho občianstva podali žiadosť podľa § 2 ods. 2. Druhou skupinou boli osoby, ktoré v dôsledku prihlásenia sa k nemeckej alebo maďarskej národnosti stratili štátne občianstvo, ale podľa § 3 ústavného dekrétu mohli požadovať vrátenie štátneho občianstva.

Podľa názoru krajského súdu, v predmetnej veci je žalobca osobou, ktorej sa týka prvá skupina, teda osobou, ktorá sa hlásila k nemeckej alebo maďarskej národnosti, ale štátne občianstvo nestratila. Otec žalobcu, ako vyplýva z podanej žiadosti podľa § 2 ods. 2 ústavného dekrétu, na účel zachovania štátneho občianstva predmetnú žiadosť podal a nebolo jeho vinou a už vôbec nie vinou maloletého žalobcu, že o tejto žiadosti v čase jej podania, resp. v období keď sa o nej malo rozhodnúť nebolo rozhodnuté v tom zmysle, či štátne občianstvo bolo zachované aj u maloletého žalobcu. Ako vyplýva z citovaného ústavného nálezu, dôkazné bremeno týkajúce sa štátneho občianstva žiadateľa, u ktorého prichádza do úvahy aplikácia právneho režimu zakotveného v ústavnom dekréte, nemusí spočívať výlučne na pleciach tohto žiadateľa. Ak teda konkrétna osoba nemeckej národnosti alebo maďarskej národnosti splnila všetky formálne podmienky na deklarovanie zachovania štátneho občianstva alebo na konštatovanie o jeho vrátení, bolo

povinnosťou príslušného štátneho orgánu o jej žiadosti rozhodnúť. Táto povinnosť sa pri prvej skupine osôb prejavila aj zakotvením právnej domnienky zachovania štátneho občianstva až do rozhodnutia o žiadosti konkrétnej osoby. Ak si teda štát prostredníctvom príslušných štátnych orgánov nesplnil povinnosť rozhodnúť o žiadosti určitej osoby, hľadalo sa na ňu akoby štátne občianstvo nikdy nestratila. A tak tomu bolo podľa názoru krajského súdu aj u otca žalobcu a u žalobcu samého. Preto ak žalovaný rozhodoval listom o tom, či štátne občianstvo u žalobcu bolo zachované, resp. nebolo zachované a či žiadosti o štátne občianstvo vyhovie alebo nevyhovie, bolo jeho prvoradou úlohou právne relevantným spôsobom preukázať, či k strate štátneho občianstva u žalobcu naozaj došlo a na základe čoho.

V tejto súvislosti opätovne krajský súd poukázal a zdôraznil, že zdôvodnenie právneho záveru o strate štátneho občianstva žalobcu v predmetnom liste bolo nesprávne a nedostatočné. Podľa jeho názoru skutočnosť, že Povereníctvo vnútra v Bratislave odvolanie otca žalobcu nevybavilo na základe toho, aby posúdilo predmetné odvolanie v zmysle príslušných ustanovení ústavného dekrétu, ale vrátilo spisový materiál ONV s dožiadaním, či si otec žalobcu uplatnil nárok na slovenské štátne občianstvo v zmysle zákona č. 245/1948 Zb. o štátnom občianstve osôb maďarskej národnosti (ďalej len „zák.č.245/1948 Zb.“), pretože medzičasom tento zákon nadobudol účinnosť, neznamená, že o štátnom občianstve otca žalobcu bolo rozhodnuté podľa zák. č. 245/1948 Zb.. Navyše táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na podstatu pôvodnej žiadosti, ktorú podal otec žalobcu podľa ust. § 2 ods. 2 ústavného dekrétu. O tejto žiadosti, ktorej súčasťou bol aj maloletý žalobca, príslušné štátne resp. správne orgány nerozhodli. Skutočnosť, že listom z 10. februára 1949 oznámil ONV v Sabinove Povereníctvu vnútra v Bratislave, že G. P. st. si uplatnil nárok na československé štátne občianstvo v zmysle zák. č. 245/1948 Zb. a bol mu vydaný výrok podľa § 2 tohto zákona, bola vo vzťahu k pôvodnej žiadosti z 5. februára 1946 irelevantná, nakoľko v predmetnej veci išlo o zachovanie československého štátneho občianstva, nie o jeho vrátenie.

Táto základná skutočnosť je podľa názoru krajského súdu podstatným rozdielom medzi príslušnými ustanoveniami ústavného dekrétu a ustanoveniami zák. č. 245/1948 Zb.

Odôvodnenie nevyhovenia žiadosti žalobcu tou skutočnosťou, že otec žalobcu a žalobca boli v roku 1940 pri sčítaní ľudu prihlásení k osobám maďarskej národnosti je podľa názoru krajského súdu odôvodnením nepostačujúcim a navyše sa žalovaný neriadil právnym názorom Krajského súdu v Prešove, vysloveným v rozsudku z 23. marca 2010.

S poukazom na obsah vyššie uvedeného nálezu ÚS krajský súd skonštatoval, že tak štátne orgány, ako aj správne orgány konajúce vo veci zachovania štátneho občianstva žalobcu, dôsledne nerešpektovali účel, podstatu a význam ústavného dekrétu. Ak totiž tento právny predpis mal za cieľ odňať československé štátne občianstvo osobám kolaborujúcim s fašistickým režimom, nie osobám hlásiacim sa k inej národnosti, čo vyplýva z možnosti zachovania i vrátenia štátneho občianstva týmto osobám, mali podľa toho aj orgány v jednotlivých prípadoch rozhodovať. Podľa názoru krajského súdu, s ohľadom na názor vyslovený vo vyššie uvedenom náleze ÚS, nemožno jeho ustanovenia interpretovať tak, že to bude mať vo svojej podstate za následok vyvodenie právnych následkov voči osobám za kolaboráciu, ktorej sa ako maloleté objektívne nemohli dopustiť a s totalitným režimom spolupracovať. Takýto výklad by nemohol spĺňať požiadavku ústavnej konformity.

Krajský súd skonštatoval, že v prejednávanom prípade príslušné štátne orgány podľa ustanovení ústavného dekrétu vôbec nerozhodli o žiadosti o zachovanie štátneho občianstva, ktorá bola otcom žalobcu a samotným žalobcom podaná, čo je v príkrom rozpore s požiadavkou spravodlivého usporiadania pomerov žalobcu a vo svojej podstate aj v rozpore s kvalitou právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR). Neskorší záver orgánov toho istého štátu, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno práve v tejto súvislosti s tvrdením o zachovaní štátneho občianstva je rozporuplné.

Pokiaľ ide o druhú podmienku nevyhovenia žiadosti, ktorú žalovaný zdôrazňuje, že žalobca nemal trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, pretože sa ešte v roku 1943 vysťahoval mimo územia Československej republiky, krajský súd

poukázal na to, že podmienku štátneho občianstva a podmienku trvalého pobytu nemožno podľa ustanovení ústavného dekrétu posudzovať izolovane. Ako vyplýva z ust. § 2 ods. 2 žiadosť o zistenie, že československé štátne občianstvo je zachované sa podáva do 6 mesiacov od začiatku účinnosti tohto ústavného dekrétu u miestne príslušného okresného národného výboru, alebo ak žije žiadateľ v cudzine na zastupiteľskom úrade. Rozhoduje o nej krajský národný výbor na návrh okresného národného výboru. Tieto osoby sa až do rozhodnutia o žiadosti považujú za československých štátnych občanov, ak vydá okresný národný výbor alebo zastupiteľský úrad osvedčenie o okolnostiach uvedených v predchádzajúcom odseku. Ďalej z § 4 ods. 2 vyplýva, že žiadosti, podľa § 3, ktoré podajú manželky a maloleté deti československých štátnych občanov, sú posudzované blahovoľne. Až do rozhodnutia o nich sú žiadatelia považovaní za československých štátnych občanov. Z uvedeného je zrejmé, že podľa citovaných ustanovení ústavného dekrétu, u osoby, o ktorej sa rozhodovalo, či má alebo nemá zachované štátne občianstvo, nebol podmienkou trvalý pobyt. V tejto súvislosti krajský súd skonštatoval, že v administratívnom spise sa nenachádza žiadny doklad o tom, že by žalovaný skúmal, či okrem otca žalobcu podala žiadosť v zmysle § 2 ods. 2 ústavného dekrétu aj matka maloletého žalobcu na zastupiteľskom úrade v Rakúsku, resp. USA.

Z uvedených dôvodov krajský súd po preskúmaní listu žalovaného v medziach a z dôvodov uvedených v žalobe dospel k záveru, že vydaný list vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, nerešpektoval názor vyslovený v predchádzajúcom rozsudku Krajského súdu v Prešove, a preto ho podľa § 250j ods. 2 písm. a) OSP zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 OSP a žalobcovi, ktorý mal v konaní úspech priznal ich náhradu.

Včas podaným odvolaním žalovaný žiadal, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil, konanie zastavil a účastníkom konania nepriznal náhradu trov konania. Podľa jeho názoru krajský súd dospel na základe vykonaných

dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho záveru a v konaní došlo k vydám uvedeným v § 221 ods. 1 OSP.

Predovšetkým namietal, že vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky je administratívny úkon a nie rozhodovanie o tom či žiadateľ je alebo nie je štátnym občanom Slovenskej republiky – rozhodovanie o statuse, preto aj vydávanie osvedčenia je v zmysle § 15 ods. 1 zák. č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnom občianstve“) vyňaté zo všeobecného predpisu o správnom konaní, lebo sa nerozhoduje o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach konkrétneho subjektu. Osvedčenie o štátnom občianstve sa vydáva na potvrdenie určitej skutočnosti, o ktorej nie sú pochybnosti a nie je úlohou správneho orgánu odstraňovať pri osvedčovaní prípadné pochybnosti o existencii alebo neexistencii štátneho občianstva. Správny orgán môže teda osvedčenie vydať alebo nevydať. Ak sa teda žalobca domnieva, že je štátnym občanom Slovenskej republiky, mal by sa svojho nároku domáhať v občianskoprávnom konaní žalobou o určenie či má alebo nemá štátne občianstvo Slovenskej republiky a nie domáhať sa vydania osvedčenia o štátnom občianstve. Osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky je verejná listina, ktorou sa preukazuje skutočnosť, že určitá fyzická osoba je štátnym občanom Slovenskej republiky. Správny orgán konajúci o vydaní tohto osvedčenia na základe posúdenia relevantných právnych predpisov a vydaných dokladov a listín osvedčí, že konkrétna osoba je štátnym občanom Slovenskej republiky, ak to preukazujú uvedené dokumenty. Osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky je deklaratórnym aktom existencie štátneho občianstva Slovenskej republiky ku dňu jeho vydania s platnosťou na šesť mesiacov. Ak sa zistilo, že žiadateľ nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, správny orgán v sídle kraja žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietne a písomne odôvodní, prečo nemožno žiadosti o jeho vydanie vyhovieť. Z uvedeného vyplýva, že správny orgán pri vydaní osvedčenia vychádza z platných právnych predpisov príslušného obdobia a dokladov, rozhodnutí a listín na ich základe vydaných, pričom tieto dokumenty nemá oprávnenie posudzovať

z hľadiska ich súladu s hmotným a procesným právom platným v čase ich vydania. Na takéto konanie nemá správny orgán konajúci o vydaní osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky žiadnu zákonnú kompetenciu. Podľa jeho názoru krajský súd rozhodol vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov a je zo súdneho preskúmania pojmovovo vylúčená.

Ďalej poukázal na to, že v administratívnom konaní bolo nepochybne preukázané, že žiadateľ stratil československé štátne občianstvo ako osoba maďarskej národnosti podľa § 1 ods. 2 ústavného dekrétu a keďže od roku 1943, kedy ilegálne vycestoval do Rakúska, žil v cudzine (najprv študoval na škole v P. a na fakulte v L. a po roku 1950 sa odsťahoval aj s matkou do W. USA; tieto skutočnosti uviedol žalobca vo svojom životopise ku žiadosti o udelenie štátneho občianstva SR zo 14.12.2004, ktorý vlastnoručne podpísal), otec žalobcu nemal právo podať žiadosť v mene svojho syna na okresnom národnom výbore, lebo tento nebol na podanie žiadosti miestne príslušný, pričom na miestne a vecne príslušnom zastupiteľskom úrade žiadosť podaná nebola, čo bolo dôkladne preskúmané v archívoch, kde sa takáto žiadosť nenašla, čo nespochybňuje ani žalobca. Preto ani nemohlo byť vydané osvedčenie o dočasnom zachovaní československého štátneho občianstva žalobcovi. Podľa názoru žalovaného, žalobca si bol skutočnosti, že stratil československé štátne občianstvo, vedomý, lebo dňa 14.12.2004 podal na Krajskom úrade v Prešove žiadosť o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky, ktorá bola zamietnutá rozhodnutím č. 219191-2UU3/U2232 z 24. marca 2005 a konanie bolo zastavené, nakoľko žiadateľ vzal žiadosť späť.

Skutočnosť, že žiadateľ nie je štátnym občanom Slovenskej republiky podľa názoru žalovaného potvrdilo aj Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky tým, že žiadateľovi dňa 29.6.2005 vydalo preukaz zahraničného Slováka. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 70/1997 Z. z. o zahraničných Slovákoch je zahraničným Slovákom osoba, ktorej je priznané postavenie zahraničného Slováka podľa tohto zákona. Podľa § 2 ods. 2 tohto zákona postavenie zahraničného Slováka možno priznať za podmienok ustanovených v tomto zákone osobe, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, ak má slovenskú národnosť alebo slovenský etnický pôvod

a slovenské kultúrno-jazykové povedomie. Z uvedeného je zrejmé, že žiadateľovi bolo priznané postavenie zahraničného Slováka na základe žiadosti, v ktorej preukázal, že je štátnym občanom USA, čo je uvedené aj na vydanom preukaze zahraničného Slováka z 29.6.2005.

Žalovaný nesúhlasil s tvrdením krajského súdu, že prípad W. F. K. (vyššie uvedený nález ÚS) je totožný s prípadom žalobcu. V prípade K. ide o konanie na Obvodnom pozemkovom úrade vo veci reštitúcie, pričom ide o preskúmavanie neprávoplatného rozhodnutia podľa tretej hlavy piatej časti OSP a nie o konanie o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky. To, že otcovi žalobcu bolo zrušené osvedčenie o dočasnom zachovaní československého štátneho občianstva uznesením č. 396/1948 z 13.8.1948, je nezvratné, je potrebné to rešpektovať a tento fakt nemožno nijako revidovať. Následne bolo preukázané, že otec žalobcu nadobudol československé štátne občianstvo ku dňu 17.11.1948 podľa zák. č. 245/1948 Zb., čo potvrdil aj sám žalobca v konaní o žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky vo svojom odvolaní proti zamietnutiu žiadosti z 12. apríla 2005, kde naďalej žiadal o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky.

Proti zrušeniu osvedčenia o dočasnom zachovaní československého štátneho občianstva uznesením č. 396/1948 z 13.8.1948 podal otec žalobcu odvolanie. Povereníctvo vnútra v Bratislave postupovalo podľa názoru žalovaného správne, keď posudzovalo ako predbežnú otázku skutočnosť, že otec žalobcu nadobudol dňa 17.11.1948 československé štátne občianstvo. Vzhľadom k tomu, že už bol československým štátnym občanom, nebolo možné pokračovať v konaní o zachovaní československého štátneho občianstva, pretože jeho občianskoprávny status bol už stanovený na základe jeho vlastného rozhodnutia. Otcov občiansky status však nemal vplyv na štátne občianstvo žalobcu, nakoľko podľa § 4 ods. 1 ústavného dekrétu sa neplnoleté deti posudzovali samostatne a podľa § 1 ods. 2 zákona č. 245/1948 Zb. sa vyžadovalo bydlisko na území Československej republiky, čo žiadateľ nespĺňal.

Na záver žalovaný zdôraznil, že v súlade s ust. § 9a ods. 5 zák. č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o štátnom občianstve“) ak sa žiadateľ nenachádza v Ústrednej evidencii nadobudnutia a straty štátneho občianstva Slovenskej republiky alebo ak sú pochybnosti o jeho štátnom občianstve, obvodný úrad v sídle kraja požiada ministerstvo o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky. V prípade, že Ministerstvo vnútra SR takýto súhlas nevydá, je správny orgán týmto stanoviskom viazaný a teda nemôže nezávisle od právneho názoru MV SR vydávať svoj vlastný právny názor. Správny orgán konajúci o žiadosti o vydanie štátneho občianstva tento právny názor MV SR vo svojom rozhodnutí uvádza, pretože odôvodnenie nesúhlasu uvedené v stanovisku MV SR je tým právnym názorom, na základe ktorého sa žiadosti nevyhovuje.

Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu z 1. augusta 2011 žiadal rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť, pričom zdôraznil, že krajský súd sa v dostatočnom rozsahu vysporiadal so všetkými relevantnými námietkami žalobcu a že žalovaný v odvolaní neuvádza žiadne nové skutočnosti, ku ktorým by bolo potrebné sa vyjadriť. Podľa jeho názoru je skutočne neúctou tohto orgánu, keď protifašistický odboj jeho otca hodnotí z pohľadu právnych predpisov vydaných po roku 1948. Výklad žalovaného týkajúci sa vzťahu medzi ústavným dekrétom a zák. č. 245/1948 Zb. je podľa názoru žalobcu nelogický, krajský súd správne poukazuje na rozhodnutie Okresného ľudového súdu v Sabinove z 5.11.1945, ktorým bol otec žalobcu ako občan československého národa spod obžaloby oslobodený a ostatné žalovaným uvádzané argumenty v jeho odvolaní sú len manévrom na odvedenie pozornosti súdu od skutočnej neochoty a neústupčivosti odporcu, vydať žalobcovi osvedčenie o štátnom občianstve.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, podľa § 10 ods. 2 OSP, preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, bez nariadenia pojednávania, podľa § 250ja ods. 2 a § 214 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP s tým, že deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred

na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk, a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné vyhovieť.

Rozsudok bol verejne vyhlásený 21. marca 2012 podľa § 156 ods. 1 a 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP.

Podľa § 244 ods. 1 OSP v správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa ods. 3 rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 245 ods. 1 pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu posúdi súd i zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúvané rozhodnutie opiera, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nie je na jeho preskúmanie určený osobitný postup.

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva ide.

Predmetom súdneho preskúmania je list žalovaného, ktorým oznámil žalobcovi, že zamieta jeho žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa § 9a písm. a) zákona o štátnom občianstve, štátne občianstvo Slovenskej republiky sa preukazuje platným osvedčením o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa ods. 2 osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky vydáva príslušný obvodný úrad v sídle kraja na základe písomnej žiadosti o vydanie osvedčenia o štátnom

občianstve Slovenskej republiky, ktorá sa podáva osobne na obvodnom úrade v sídle kraja, diplomatickej misii alebo na konzulárnom úrade Slovenskej republiky.

Podľa ods. 5 ak sa žiadateľ nenachádza v Ústrednej evidencii nadobudnutia a straty štátneho občianstva Slovenskej republiky alebo ak sú pochybnosti o jeho štátnom občianstve, obvodný úrad v sídle kraja požiada ministerstvo o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa ods. 8 ak sa zistilo, že žiadateľ nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, obvodný úrad v sídle kraja žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietne a písomne odôvodní, prečo nemožno žiadosti vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, viazaný rozsahom odvolania, preskúmal rozsudok krajského súdu, pričom nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v jeho odôvodnení, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s rozsudkom krajského súdu stotožňuje v celom rozsahu a na zdôraznenie jeho správnosti považuje za vhodné doplniť nasledovné:

Pokiaľ žalovaný namietal nedostatok právomoci krajského súdu vo veci rozhodnúť, odvolací súd pripomína, že touto otázkou sa Najvyšší súd Slovenskej republiky už zaoberal a v uznesení sp. zn. 6 Sžo/167/2007 z 24. septembra 2008 vyslovil záväzný právny názor, prečo takýto list nemôže byť vylúčený zo súdneho prieskumu. Odvolací súd nemá dôvod odchýliť sa od právneho názoru už vysloveného a to napriek tomu, alebo práve preto, že medzičasom došlo k novele zákona o štátnom občianstve, ktorá v § 15 explicitne vylúčila subsidiaritu Správneho poriadku v konaní podľa tretej časti zákona o štátnom občianstve.

Štátne občianstvo Slovenskej republiky je chránené čl. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v zmysle § 9a ods. 1 písm. a) zákona o štátnom občianstve sa preukazuje platným osvedčením. Pokiaľ žiadateľovi nie je osvedčenie vydané, nemôže preukázať, že je štátnym občanom Slovenskej republiky. Preto ak žiadateľ tvrdí, ako je tomu v prejednávanom prípade, že nikdy československé štátne občianstvo nestratil, je povinnosťou správnych orgánov – žalovaného a Ministerstva

vnútra Slovenskej republiky, aby v konaní podľa § 9a zákona o štátnom občianstve túto skutočnosť preverili a o nej rozhodli.

Táto povinnosť vyplýva z § 9a ods. 8, pričom z hľadiska právneho postavenia žalobcu je irelevantné, či skutočnosti ohľadne straty resp. zachovania občianstva zisťuje žalovaný sám, alebo prevezme argumentáciu obsiahnutú v stanovisku ministerstva vnútra, ktoré, ako tomu bolo v predmetnom prípade, bolo podkladom pre rozhodnutie žalovaného.

Nedostatky právnej úpravy a vágnosť ustanovení § 9a zákona o štátnom občianstve nemôžu byť na ťarchu žalobcu.

Odvolačí súd pripomína, že pokiaľ názor žalovaného vychádza zo stanoviska ministerstva vnútra, potom aj toto stanovisko v zmysle § 245 ods. 1 OSP je predmetom súdneho prieskumu a v prípade, ak dôjde k zrušeniu rozhodnutia žalovaného v súdnom konaní, je právnym názorom súdu vysloveným v zrušujúcom rozsudku viazaný nielen žalovaný, ale aj ministerstvo vnútra (§ 250j ods. 7 OSP).

Túto skutočnosť považuje odvolací súd za potrebné zdôrazniť aj vzhľadom na právny názor Krajského súdu v Prešove vyslovený už v rozsudkoch 3Scud/1/2007-91 z 9.decembra 2008 ako aj 3Scud/10/2009-83 z 23. marca 2010.

Pokiaľ ide o tvrdenie žalovaného, že otec žalobcu nemal právo podať žiadosť o zistenie, že sa mu zachováva československé štátne občianstvo aj v mene svojho syna na okresnom národnom výbore podľa § 2 ústavného dekrétu, toto tvrdenie žalovaného nemá oporu v ústavnom dekréte. Je síce pravdou, že žalobca sa v čase podania žiadosti jeho otcom nachádzal mimo územia Československa, avšak zo spisového materiálu nevyplýva, že by bol otec žalobcu pozbavený rodičovských práv, resp. že by nebol zákonným zástupcom maloletého žalobcu. Navyše, podľa § 4 ods. 1 sa žiadosti maloletých detí posudzovali samostatne, pričom ústavný dekrét

neriešil otázku, ktorý z rodičov mal resp. mohol uvedenú žiadosť podať. Aj v prípade, že bola žiadosť podaná na zastupiteľskom úrade, o nej rozhodoval krajský národný výbor na návrh okresného národného výboru, ako vyplýva z § 2 ods. 2. Preto aj v prípade, ak by mal platiť výklad žalovaného, že žiadosť o zachovanie československého štátneho občianstva žalobcu bola podaná na miestne nepríslušnom úrade, v konečnom dôsledku o nej rozhodoval vecne aj miestne príslušný orgán.

Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že o žiadosti žalobcu o zachovanie československého štátneho občianstva do dnešného dňa právoplatne rozhodnuté nebolo. Prípad, ktorý posudzoval vo svojom náleze č. III. ÚS 346/09-50 zo dňa 27.4.2010 ústavný súd sa síce týkal reštitučných nárokov, avšak v otázke zisťovania štátneho občianstva reštituenta išlo o vec totožnú s prejednávanou vecou, preto odvolací súd poukazuje na tento nález, ako aj citované odseky uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu, s ktorými sa plne stotožňuje. Tvrdenie žalovaného, že išlo o úplne iné skutkové okolnosti nemá oporu v spisovom materiály a predložených dokumentoch.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu je žalobca osobou, ktorá sa hlásila k maďarskej národnosti, ale štátne občianstvo nestratila. Otec žalobcu, ako vyplýva z podanej žiadosti podľa § 2 ods. 2 ústavného dekrétu, na účel zachovania štátneho občianstva predmetnú žiadosť podal a nebolo jeho vinou a už vôbec nie vinou maloletého žalobcu, že o tejto žiadosti v čase jej podania, resp. v období, keď sa o nej malo rozhodnúť, nebolo rozhodnuté v tom zmysle, či štátne občianstvo bolo zachované aj u maloletého žalobcu. Ak si teda štát prostredníctvom príslušných štátnych orgánov nesplnil povinnosť rozhodnúť o žiadosti určitej osoby, hľadalo sa na ňu akoby štátne občianstvo nikdy nestratila. A tak tomu bolo u otca žalobcu aj u žalobcu samého. Preto ak žalovaný rozhodoval listom o tom, či štátne občianstvo u žalobcu bolo zachované, resp. nebolo zachované a či žiadosti o štátne občianstvo

vyhovie alebo nevyhovie, bolo jeho prvoradou úlohou právne relevantným spôsobom preukázať, či k strate štátneho občianstva u žalobcu naozaj došlo a na základe čoho.

Rozhodnutie o priznaní štátneho občianstva žalobcovmu otcovi podľa zák. č. 245/1948 Zb. nemohlo mať žiaden vplyv na situáciu žalobcu, nakoľko toto sa týkalo len žalobcovho otca a táto skutočnosť nemala žiadny vplyv na podstatu pôvodnej žiadosti, minimálne v tej časti, ktorá sa týkala žalobcu.

Pokiaľ ide o ostatné námietky uvádzané v odvolaní, tieto už boli niekoľkokrát súdmi viacerých inštancií zodpovedané, a preto odvolací súd nepovažuje za potrebné sa k nim vyjadriť. Navyše, pre posúdenie predmetného prípadu nie sú rozhodujúce.

Po preskúmaní predloženého spisového materiálu a postupu a rozhodnutia krajského súdu odvolací súd dospel k záveru, že krajský súd dostatočne podrobne a presne zistil skutkový stav a vysporiadal sa so všetkými relevantnými námietkami účastníkov konania.

Skutočnosti, ktorými žalovaný v odvolaní spochybňuje predmetné rozhodnutie krajského súdu neboli zistené v odvolacom konaní. Tieto boli totožné s námietkami, ktoré žalovaný namietal už v prvostupňovom konaní a s ktorými sa krajský súd náležite vysporiadal.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolaniu žalovaného nevyhovel a s prihliadnutím na všetky individuálne okolnosti daného prípadu rozsudok Krajského súdu v Prešove ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil.

V ďalšom konaní bude povinnosťou správnych orgánov **rešpektovať** záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a v intenciách tohto rozsudku v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove a právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky vysloveným v náleze č. III. ÚS 346/09-50 z 27. apríla 2010 o žiadosti žalobcu **opätovne rozhodnúť** a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodniť.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250k ods. 1 OSP a priznal úspešnému žalobcovi titulom

náhrady trov právneho zastúpenia sumu 75,48 € za jeden úkon právnej pomoci (zaslanie vyjadrenia k odvolaniu) vo výške 55,49 € + 7,41 € režijný paušál + 20% DPH.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 21. marca 2012

JUDr. Alena Poláčková, PhD., v. r.

predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Peter Szimeth